

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ త్రయస్తింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ త్రయస్తింశః సర్గః ॥

సీతాలక్ష్మణసహితస్య శ్రీరామస్య దుఃఖమగ్నపౌరజనముఖేభ్యో వివిధా
వార్తాః శ్రావం శ్రావం పితుర్ద్దర్శనార్థం కైకేయ్యా భవనే గమనం

దత్త్వా తు సహ వైదేహ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో ధనం బహు |
జగ్ముతుః పితరం ద్రష్టుం సీతయా సహ రాఘవౌ || 2.33.1 ||

తతో గృహీతే ప్రేష్యాభ్యామశోభేతాం తదాయుధే |
మాలాదామభిరాసక్తే సీతయా సమలంకృతే || 2.33.2 ||

తతః ప్రాసాదహర్మ్యాణి విమానశిఖరాణి చ |
అభిరుహ్య జనః శ్రీమానుదాసీనో వ్యలోకయత్ || 2.33.3 ||

న హి రథ్యాః సుశక్యంతే గంతుం బహుజనాకులాః |
ఆరుహ్య తస్మాత్ ప్రాసాదాద్ దీనాః పశ్యంతి రాఘవం || 2.33.4 ||

పదాతిం సానుజం దృష్ట్వా ససీతం చ జనాస్తదా |
ఊచుర్బహుజనా వాచః శోకోపహతచేతసః || 2.33.5 ||

యం యాంతమనుయాతి స్మ చతురంగబలం మహత్ |
తమేకం సీతయా సార్థమనుయాతి స్మ లక్ష్మణః || 2.33.6 ||

ఐశ్వర్యస్య రసజ్ఞః సన్ కామానాం చాకరో మహాన్ |
నేచ్ఛత్యేవాన్మతం కర్తుం వచనం ధర్మగౌరవాత్ || 2.33.7 ||

యా న శక్యా పురా ద్రష్టుం భూతైరాకాశగైరపి |
తామద్య సీతాం పశ్యంతి రాజమార్గగతా జనాః || 2.33.8 ||

అంగరాగోచితాం సీతాం రక్తచందనసేవినీం |
వర్షముష్ణం చ శీతం చ నేష్యత్యాశు వివర్ణతాం || 2.33.9 ||

అద్య నూనం దశరథః సత్త్వమావిశ్య భాషతే |
నహి రాజా ప్రియం పుత్రం వివాసయితుమర్హతి || 2.33.10 ||

నిర్గుణస్యాపి పుత్రస్య కథం స్యాద్ వినివాసనం |
కిం పునర్యస్య లోకోఽయం జితో వృత్తేన కేవలం || 2.33.11 ||

ఆన్యశంస్యమనుక్రోశః శ్రుతం శీలం దమః శమః |
రాఘవం శోభయంత్యేతే షడ్గుణాః పురుషర్షభం || 2.33.12 ||

తస్మాత్ తస్యోపఘాతేన ప్రజాః పరమపీడితాః |
ఔదకానీవ సత్త్వాని గ్రీష్మే సలిలసంక్షయాత్ || 2.33.13 ||

పీడయా పీడితం సర్వం జగదస్య జగత్పతేః |
మూలస్యేవోపఘాతేన వృక్షః పుష్పఫలోపగః || 2.33.14 ||

మూలం హ్యేష మనుష్యాణాం ధర్మసారో మహాద్యుతిః |
పుష్పం ఫలం చ పత్రం చ శాఖాశ్చాస్యేతరే జనాః || 2.33.15 ||

తే లక్ష్మణ ఇవ క్షిప్రం సపల్యః సహబాంధవాః |
గచ్ఛంతమనుగచ్ఛామో యేన గచ్ఛతి రాఘవః || 2.33.16 ||

ఉద్యానాని పరిత్యజ్య క్షేత్రాణి చ గృహాణి చ |
ఏకదుఃఖసుఖా రామమనుగచ్ఛామ ధార్మికం || 2.33.17 ||

సముద్భృతనిధానాని పరిధ్వస్తాజిరాణి చ |
ఉపాత్తధనధాన్యాని హృతసారాణి సర్వశః || 2.33.18 ||

రజసాభ్యవక్ష్మాని పరిత్యక్తాని దైవతైః |
 మూషకైః పరిధావద్భిరుద్భిలైరావృతాని చ || 2.33.19 ||

అపేతోదకధూమాని హీనసమ్మార్జనాని చ |
 ప్రణష్టబలికర్మజ్యామంత్రహోమజపాని చ || 2.33.20 ||

దుష్కాలేనేవ భగ్నాని భిన్నభాజనవంతి చ |
 అస్మత్త్యక్తాని కైకేయీ వేశ్మాని ప్రతిపద్యతాం || 2.33.21 ||

వనం నగరమేవాస్తు యేన గచ్ఛతి రాఘవః |
 అస్మాభిశ్చ పరిత్యక్తం పురం సంపద్యతాం వనం || 2.33.22 ||

బిలాని దంష్ట్రీణః సర్వే సానూని మృగపక్షిణః |
 త్యజంత్యస్మద్భయ్యాద్భితా గజాః సింహా వనాన్యపి || 2.33.23 ||

అస్మత్త్యక్తం ప్రపద్యంతు సేవ్యమానం త్యజంతు చ |
 తృణమాంసఫలాదానాం దేశం వ్యాలమృగద్విజం || 2.33.24 ||

ప్రపద్యతాం హి కైకేయీ సపుత్రా సహ బాంధవైః |
 రాఘవేణ వయం సర్వే వనే వత్స్యామ నిర్వృతాః || 2.33.25 ||

ఇత్యేవం వివిధా వాచో నానాజనసమీరితాః |
 శుశ్రావ రాఘవః శ్రుత్వా న విచక్రేఽస్య మానసం || 2.33.26 ||

స తు వేశ్మ పునర్మాతుః కైలాసశిఖరప్రభం |
 అభిచక్రామ ధర్మాత్మా మత్తమాతంగవిక్రమః || 2.33.27 ||

వినీతవీరపురుషం ప్రవిశ్య తు నృపాలయం |
 దదర్శావస్థితం దీనం సుమంత్రమవిదూరతః || 2.33.28 ||

ప్రతీక్షమాణోఽభిజనం తదార్త -
 మనార్తరూపః ప్రహసన్నివాధ |

జగామ రామః పితరం దిదృక్షుః
పితుర్నిదేశం విధివచ్ఛిక్తిర్షుః || 2.33.29 ||

తత్సూర్వమైక్షాకసుతో మహాత్మా
రామో గమిష్యన్ నృపమార్తరూపం |
వ్యతిష్ఠత ప్రేక్ష్య తదా సుమంత్రం
పితుర్మహాత్మా ప్రతిహరణార్థం || 2.33.30 ||

పితుర్నిదేశేన తు ధర్మవత్సలో
వనప్రవేశే కృతబుద్ధినిశ్చయః |
స రాఘవః ప్రేక్ష్య సుమంత్రమబ్రవీ -
న్నివేదయస్వాగమనం నృపాయ మే || 2.33.31 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే త్రయస్తింశః సర్గః ||